

Amat-Piniella: el del cafè

À

Biblioteca del Casino de Manresa. Set de la tarda. Un noi i una noia estan asseguts a les escales de la porta principal:

? Escolta, i aquest que han posat aquí bevent cafè?

? Ni idea, deu ser algun *tio* que treballava a la biblioteca. *Suda*.

SENYORES I SENYORS que encara no s'ho han plantejat, l'home que beu cafè en una taula i una cadira assegut a les escales del Casino és JOAQUIM AMAT-PINIELLA, escriptor a l'alçada de grans autors com Primo Levi a Itàlia o Jorge Semprún a França. Aquí, en canvi, no cal anar més lluny de la seva ciutat natal per corroborar que alguna cosa no va bé.

És clar que tenint en compte un país no normalitzat i el paper sovint relegat que donem a la llengua i la literatura, el cas Amat no és res més que un exemple d'això, d'un problema de base com és el fet que la cultura no acabi de semblar un producte prou potent, prou interessant, prou important com perquè tots ho considerem un pilar essencial de la nostra societat i actuem en conseqüència ?n'hi ha per pàgines.

Il·lustració de Carme Mateo

Joaquim Amat-Piniella (Manresa, 1913) és autor de *K.L. Reich*, novel·la concentracionària basada en l'experiència de l'escriptor al camp de Mauthausen. Quan el coneixem, el coneixem per aquesta obra, però més enllà de la seva interessant aportació en aquest gènere, l'Amat va escriure durant els anys trenta més de cent articles de crítica de tota mena ?música, cinema, teatre o literatura. Va ser secretari personal de l'alcalde de Manresa i va impulsar la plataforma Ara juntament amb d'altres intel·lectuals. Però la Guerra Civil trenca totalment amb el seu activisme cultural i l'arrossega fins als camps d'Alemanya. Són fills d'aquest període *Les llunyanies, poemes d'exili* (1999) i *K.L. Reich* (1963). Després, no podrà tornar a Manresa i acabarà instal·lat a Barcelona, encara escriurà novel·les de les quals no s'ha parlat ni pensat prou ? *El casino dels senyors* (1956), *La ribera deserta* (1966), *La clau de volta* (2013)?, un corpus literari que ha a l'ombra de *K.L. Reich*. I aquest resulta que és el que han posat bevent cafè a les escales del Casino, que els autors de la conversa que reproduïxo desconeixien totalment.

Ara bé, sembla que l'Any Amat dedicat a la commemoració del seu naixement amb la promoció d'actes per tot el territori català haurà servit per remoure consciències. Joaquim Aloy ?que gestiona la pàgina www.memoria.cat/amat/? explica que «el centenari ha servit perquè alguns es plantejessin què podien fer per reivindicar la figura de l'Amat» i Josep Alert ?coordinador de l'Any Amat? afirma: «estic segur que a nivell local Amat ha reforçat el seu paper d'icona[...] però a nivell de Catalunya encara tenim una assignatura pendent». Tots dos coincideixen en el fet que el cas Amat necessita el suport de les institucions catalanes, que encara no el té completament i que cal continuar treballant en aquest projecte, però el balanç és positiu i podem dir que el cas Amat ha viscut un canvi respecte a l'any passat.

Mentre es produeix aquesta conversa a l'entrada principal de la biblioteca m'imagino l'Amat aixecant-se d'aquella taula cansat de sentir segons quines històries: si l'han plantat allà perquè treballava a la biblioteca, si és un personatge que han inventat per fer maco o si està promocionant alguna cafeteria manresana. Si volem recuperar la seva figura, hem de començar per conèixer-lo nosaltres.